

INFORMAATIOTUTKIMUKSEN PÄIVÄT 2024

Millaista täydennyskoulutusta yleisissä kirjastoissa tarvitaan?

Ari Haasio

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

ari.haasio@seamk.fi

<https://orcid.org/0000-0003-3723-4890>

Teemu Rauhala

Tampereen yliopisto

teemu.rauhala@tuni.fi

Asiasanat: täydennyskoulutus, verkko-opiskelu, yleiset kirjastot

Pysyvä osoite: <https://doi.org/10.23978/inf.148589>

Kirjastoammattilaisten työnkuva ja ammatilliset vaatimukset ovat olleet radikaalissa muutoksessa 1990-luvun puolivälistä alkaen, jolloin tietoverkkoja ryhdyttiin hyödyntämään kirjastoissa. 2020-luku puolestaan on tuonut mukanaan uusia ammatillisia haasteita ennen muuta tekoälyn hyödyntämisen myötä. Tällä hetkellä alan täydennyskoulutuksesta vastaavat ensisijaisesti alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot sekä Aluehallintovirastot (AVI).

Yleisten kirjastojen tarjoamat palvelut ovat monipuolistuneet viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Nykyisin ne opastavat asiakkaita tiedonhaussa, edistävät mediakasvatusta ja tuottavat tapahtumia monien muiden niille osoitettujen tehtävien lisäksi. Tämä vaatii henkilöstöltä entistä monipuolisempaa osaamista.

Tutkimuksen tavoitteet, data ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksessa pyrittiin kartoittamaan ennen muuta niitä koulutustarpeita, joita maamme yleisten kirjastojen henkilöstöllä on. Lisäksi haluttiin myös selvittää henkilöstön suhtautumista ja motivaatiota kouluttautumiseen, sen mahdollisia esteitä ja motivaatiotekijöitä. Tutkimuskysymykset voidaan kiteyttää seuraavasti:

- 1) Mitkä ovat ne aihepiirit, joista maamme yleisten kirjastojen henkilökunta haluaa koulutusta?
- 2) Mitä mahdollisia esteitä/motivaatiotekijöitä koulutukseen osallistumisessa on?
- 3) Kuinka henkilöstö suhtautuu verkkokoulutuksiin?

Nyt tekeillä oleva tutkimus perustuu keväällä 2024 kerättyyn kyselyaineistoon. Kysely lähetettiin kaikille maamme yleisille kirjastoille Aluehallintovirastojen kautta. Se oli avoinna 1.–14.3.2024. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 222 henkeä. Tulokset on analysoitu kvantitatiivisen sisällönanalyysin avulla (vrt. Vilkkä, 2005). Syksyllä 2024 on tarkoitus tehdä 10 teemahaastattelua, joiden avulla täydennetään saatuja kvantitatiivisia tuloksia (vrt. Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Alustavia tuloksia

Tärkeimmiksi täydennyskoulutusta vaativiksi teemoiksi nousivat tekoälyn hyödyntäminen kirjastoissa (50 %), lukemisen edistäminen (50 %), tekijänoikeuskysymykset (38 %) ja henkilöstö jaksamiseen liittyvät koulutustarpeet (36 %). Vaikka edellä mainitut teemat erottuivat haluttuina koulutusaiheina, myös perusosaamiseen liittyviä taitojen päivytystä kaivattiin.

Kyselyn perusteella henkilöstön osallistumista koulutuksiin tuetaan hyvin ja kirjastoammattilaiset ovat myös itse motivoituneita osallistumaan koulutuksiin. Kun vastaajien halukkuutta osallistua verkkokoulutuksiin kysyttiin, esteiksi nousivat lähinnä tekniset ongelmat, heikot verkkotaidot sekä verkkoyhteyksien ja laitteiden puute kotona.

Verkkokoulutuksiin osallistumista motivoivat vastaajia ennen muuta henkilökohtaiset syyt; perheelliset korostivat osallistumisen helppoutta ja joustavuutta. Myös etäisyydet ja verkkokoulutusten edullisuus kannustivat verkko-opiskeluun. Tulosten perusteella jatkossa on varmasti järkevää tarjota yhä enemmän hybridikoulutusta. Se tasa-arvoistaa myös eri kokoisten kirjastojen ja eri paikoissa sijaitsevien kirjastojen osallistumismahdollisuuksia. Toisaalta vastaajat pitivät myös tärkeänä kasvokkaisen kontaktin mahdollisuutta, joka edesauttaa verkostoitumista kollegojen kanssa. Kasvokkaisviestinnän katsottiin myös edistävän vertaisoppimista.

Tarkempi aineiston analyysi on tekeillä ennen muuta liittyen motivaatioon ja opiskelun esteisiin eri vastaajaryhmissä.

Lähteet

- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Vilkka, H. (2005). *Tutki ja kehitä*. Tammi.